

Edinilmiş mallara katılım rejimi gereğince sağ kalan e e ait malların tespit edilmesi hakkında

Belge türü	�zelge
Kanun	VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ KANUNU
Özelge no	46480499-160.02-93851
Tarih	26.10.2018

T.C.

GELİR İDARESİ BAŐKANLIĐI
Balıkesir Vergi Dairesi Başkanlığı
Gelir Kanunları Grup Müdürlüğü

Sayı : 46480499-160.02[2018/1210]-E.93851
26.10.2018

Konu : Edinilmiş mallara katılım
rejimi gereğince sağ kalan e e ait
malların tespit edilmesi hakkında

İlgide kayıtlı  zelge talep formunuzun incelenmesinden, e iniz.....'ın 07/11/2017 tarihinde vefat ettiği, e iniz ile 1995 yılında evlendiğiniz ve 01/01/2002 tarihinden sonra edinilen bir kısım gayrimenkullerinizin bulunduğu, söz konusu gayrimenkullerin e iniz adına kayıtlı olduğu belirtilerek, 01/01/2002 tarihinden sonra edinilen taşınmazlar ile ilgili veraset ve intikal vergisi beyanının ne şekilde verileceği, taşınmazların değeri üzerinden mi beyan edileceği hususunda Başkanlığımızdan görüş sorulduğu anlaşılmıştır.

7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanununun 1 inci maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti uyruğunda bulunan şahıslara ait mallar ile Türkiye'de bulunan malların veraset yoluyla veya herhangi bir suretle olursa olsun ivazsız bir şekilde bir şahıstan diğer şahsa intikalinin veraset ve intikal vergisine tabi olduğu hükme bağlanmıştır.

4721 sayılı Medeni Kanun ile yapılan en önemli değişikliklerden birisi, eşler arasında kanuni rejim olarak edinilmiş mallara katılım rejiminin kabul edilmesi olmuştur.

Eski Medeni Kanun döneminde, eşler arasında evlilik birliği sona erdiğinde, evlilik içerisinde edinilen mallar kimin üzerine kayıtlı ise, onun üzerinde kalmaya devam etmekte, diğer eş yasal olarak hiçbir hak ve alacak talep edememekte idi.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisi, yasal mal rejimi olarak mal ayrılığını, akdi rejim olarak da, mal birliği, mal ortaklığı ve sınırlı mallarda ortaklık mal rejimini kabul etmişti. 01/01/2002 tarihinde yürürlüğe giren 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu ise, eşler arasında yasal rejim olarak "edinilmiş mallara katılma" rejimini, akdi mal rejimleri olarak da, mal ayrılığı ve mal ortaklığı rejimini kabul etmiştir.

Öte yandan, mal rejiminin sona erme nedenlerinden birisi de eşlerden birinin ölümüdür (TMK m. 225/1). Bu durumda sağ kalan eş, ölen eşin mirasçılarına karşı mal rejiminin tasfiyesi davasını yöneltebileceği gibi, ölen eşin mirasçıları da bu davayı sağ kalan eşe yöneltebilirler.

Eşler arasında 1 Ocak 2002 tarihi itibarıyla yasal mal rejimi olarak "edinilmiş mallara katılma rejimi" geçerlidir. Bu tarihten önce evlenmiş olsalar dahi, eşler bir sözleşme ile başka bir paylaşım oranı belirlememiş iseler, kanun gereği bu rejime tabi olmuşlardır. Bir eşin ölümü halinde, terekede edinilmiş mallar varsa, ya da sağ kalan eşin edinilmiş malları varsa, iki tür tasfiye söz konusu olur. Birincisi, aile hukuku kaynaklı mal rejimi tasfiyesi, ikincisi de, miras hukukundan doğan mirasın tasfiyesidir. Mal rejiminin tasfiyesi, mirasın tasfiyesinden önceliklidir. Bir başka ifadeyle, mirasın paylaşılması, mal rejimi tasfiyesinin sonucuna bağlı olacağından, mal rejiminin tasfiyesi ve katılma alacağının belirlenmesi, mirasın tasfiyesi için bekletici mesele oluşturur.

Sağ kalan eş ile ölen eş arasındaki mal rejiminin tasfiyesi öncelikli bir hukuki işlemdir. Sağ kalan eş ölen eş ile aralarındaki mal rejiminden kaynaklanan haklarını (varsa) aldıktan sonra ölen eş adına kalan malvarlığı mirasa konu olacaktır. Sağ kalan eşin mal rejiminden kaynaklanan bu hakları mirasçılık sıfatından ayırır.

Mal rejiminin tasfiyesi aile mahkemesinin, mirasın tasfiyesi ise sulh mahkemesinin görev alanına girer. Mal rejiminin tasfiyesi sonucu eşlerin katılma alacağı oranı, kural olarak (kanun gereği) $\frac{1}{2}$ olup, bu oran sabittir.

Yasal mal rejiminin tasfiyesinden doğan katılma alacağı hakkı, parasal bir alacak hakkıdır. Yasal mal rejiminin tasfiyesinde, kural olarak ölen eşin sadece "edinilmiş malları" tasfiyeye dahildir. Edinilmiş mal, 01.01.2002 tarihinden sonra eşlerin evlendikleri andan itibaren kimin mülkiyetine olursa olsun evlilik süreci boyunca edindikleri tüm varlığını oluşturur.

Konuyla ilgili Yargıtay 8. Hukuk Dairesi'nin Esas:2011/1293, Karar:2011/1521 sayılı ve 11.03.2011 tarihli kararında,

"... Taraflar 02.08.1986 tarihinde evlenmişler, A.'ın 14.08.2004 tarihinde ölümü ile mal rejimi sona ermiştir (TMK. 'nın 225/1. m.). Eşler arasında sözleşmeyle başka mal rejimi seçilmediğinden 01.01.2002 tarihine kadar 743 sayılı TMK.'nın 170. maddesi uyarınca "mal ayrılığı" bu tarihten ölüm tarihine kadar ise 4721 sayılı TMK.'nın 202. maddesi uyarınca "edinilmiş mallara katılma" rejimi geçerlidir. Dosya içeriğine, banka, tapu ve nüfus kayıtlarına, bilirkişi raporuna, Hatay Aile Mahkemesi'nin 2008/384 E. 2008/643 K. sayılı dava dosyasına ve tanık anlatımlarına göre; mal rejiminin sona erdiği A. 'ın ölüm tarihinde banka hesabında bulunan 47.005,93 TL'nin 46.806,28 TL'sinin eşler arasında edinilmiş mallara katılma rejiminin geçerli olduğu dönemde ölen eş adına bankaya yatırılan edinilmiş mal olduğu, söz konusu paranın kişisel mal olduğu ileri sürülmüşse de davalı tarafça kanıtlanamadığı (TMK.'nın 222/3. m.), bu miktar üzerinde sağ eş davasının 1/2 oranda katılma alacağının bulunduğu (TMK.'nın 231, 236/1. m.) sabittir. Sağ eşinin, mal rejiminin tasfiyesinden kaynaklanan alacak hakkı terekeye ait borç olup, bu borç çıktıktan sonra ölen eş A. üzerinde kalan diğer yarı pay mirasçılar arasında miras hukuku hükümlerine göre paylaştırılır. Sağ eş davacının ölen eş A. üzerinde kalan diğer yarı pay üzerinde de miras hakkı bulunmaktadır. Bu açıklamalar doğrultusunda; davalı vekilinin tüm, davacı vekilinin ise aşağıda belirtilenlerin dışındaki diğer temyiz itirazları yerinde görülmemiştir.

Davacı M. vekilinin diğer temyiz itirazlarına gelince; az yukarıda açıklandığı gibi, sağ eşinin mal rejiminin tasfiyesinden kaynaklanan alacak hakkı terekeye ait ödenmesi gereken borçtur. Buna göre; öncelikle terekeye ait bu borcun sağ eşe ödenmesi, daha sonra kalan miktar üzerinden yine sağ eşin TMK.'nın 499. maddesine göre oluşan miras payının belirlenerek hem mal rejiminin tasfiyesinden, hem de miras payından kaynaklanan alacak miktarlarının toplamı belirlenerek davacının isteği hakkında bir karar verilmesi gerekirken; davacının miras hakkı göz ardı edilerek, sadece davacı sağ eşin katılma alacağının göz önünde bulundurulup yazılı miktara hükmedilmesi doğru görülmemiştir."

denilerek, ölüm halinde mal rejiminin ölüm anında sona ermiş sayılacağı ve mal rejimi tasfiyesinde, sağ kalan eş, çocuklar ve diğer mirasçılar arasında tasfiye yapılmadan önce, eşler arasındaki mal rejimi tasfiyesinin yapılacağı ardından diğer mirasçılar açısından tasfiyeye geçileceği ifade edilmiştir. Sonuç olarak öncelikle, sağ kalan eşin kişisel malları tasfiye dışında tutulur. Sağ kalan eş, ölen eşin edinilmiş mallarının yarısını aldıktan sonra miras paylaşımına geçilir. Bu aşamada tereke ölen eşin

kişisel malları ile edinilmiş mallarının yarısından oluşmaktadır. Sağ kalan eşin tereke paylaşımında da çocukları ile birlikte H oranında hak sahibidir. Yani sağ kalan eş, mal rejiminden kaynaklı haklarını aldıktan sonra yine ölenin mirasçısı olarak terekedeki payını Medeni Kanun'un miras hükümlerinde yer alan oranlara göre alacaktır. Kanun sağ kalan eşe bu haklar dışında, aile konutu şerhli taşınmazın miras payından düşülmek kaydıyla kendisine verilmesini yani aile konutunun talep edilebilmesi hakkını da tanımıştır.

Yargıtay 8 inci Hukuk Dairesi'nin, 17.03.2011 tarihli kararında da belirtildiği gibi; sağ kalan eşin katkı payı, katılma alacağı veya değer artış payı alacağı, terekenin borcunu oluşturur. Buna karşılık ölen eşin sağ kalan eşten olan bu tür alacakları da terekenin aktifine eklenmelidir.

Dolayısıyla yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde, yasal mal rejimi olan edinilmiş mallara katılma rejiminin tasfiyesi, mirasın tasfiyesini de etkilemekte olup bu hususta mal rejimi tasfiyesi miras tasfiyesinden önceliklidir. Ölen eşin mirasçısı konumunda olan sağ kalan eş, öncelikle aile mahkemesinde dava açmak suretiyle edinilmiş mallara katılma rejiminin tasfiyesini talep ederek 01/01/2002 tarihinden sonraki dönem için edinilmiş malların yarısını talep etmeli, bu talebin mahkemece değerlendirilmesi sonucunda mal rejiminin tasfiyesi payını aldıktan sonra mirasın tasfiyesine katılmalıdır.

Bu itibarla, özelge talep formunda 1995 yılında evlendiğiniz ve mal rejimi sözleşmesi imzalamadığınız belirtildiğinden, 31/12/2001 tarihine kadar "Mal Ayrılığı" rejimine, 01/01/2002 tarihinden itibaren ise "Edinilmiş Mallara Katılma" rejimine tabi olduğunuz anlaşılmakta olup, vefat eden eşiniz ile aranızdaki mal rejiminin tasfiyesinin gerçekleştirilmesi suretiyle eşinize ve tarafınıza ait malların belirlenmesi ve bu tasfiye sonucu tarafınıza ait olduğu tespit edilen malların verilecek veraset ve intikal vergisi beyannamesinde beyan edilmemesi; eşinize ait olduğu tespit edilen, dolayısıyla terekeyi oluşturan malların ise miras tasfiyesine konu edilerek miras hissenize düşen kısmın beyan edilmesi gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

(*) Bu Özelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu özelge geçersizdir. (***) Talebiniz üzerine tayin edilmiş olan bu özelgeye uygun işlem yapmanız hâlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.

